

*Heakskiidetud õppeaasta 2015/2016 õppenõukogu nr 4 e-koosoleku (29.03.2016) ja
Tartu Luterliku Peetri Kooli nõukogu 29.03.2016 üldkoosoleku poolt.*

*Kinnitatud MTÜ Tartu Luterlik Peetri Kool
30.03.2016 üldkoosoleku poolt.*

Inimeseõpetuse ainekava I kooliastmele Tartu Luterlik Peetri Kool

Aine üldkirjeldus

I kooliastmes on eesmärgiks õpilase positiivse minapildi kujundamine ning enese suhestamine lähiümbrusega. Inimeseõpetuses käsitletakse eakohaselt õpilaste isiksuse kujunemisele ja sotsialiseerumisele kaasa aitavaid teadmisi, oskusi ja hoiakuid. Inimeseõpetuse õpetamisel on rõhk väärtuskasvatusel. Inimeseõpetus toetab õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks.

Hindamine

Hindamise eesmärk on toetada eelkõige õpilase arengut ja õpimotivatsiooni. Kõige olulisem on näidata, kuidas õpitu praegu ja tulevikus õpilase enda eluga seotud on – kuidas õpitud kasutada saab. Õpitulemusi hinnatakse selle vanuseastme hindamispõhimõtete järgi. Hinnates kasutatakse sõnalisi hinnanguid, mis toovad esile õpilase tugevused ja edusammud. Õpilane õpib õpetaja juhendamisel ise oma tööle hinnangut andma. Õppetöö vältel tuuakse esile oskused ja teadmised, mis on hästi omandatud ja mille omandamiseks peab veel tööd tegema. Inimeseõpetuse tundide arv nädalas: **2. klass – 1 tund, 3. klass – 1 tund.**

2. klass

2. klassi lõpetaja õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus
- kirjeldab oma välimust, huve ja tegevusi, mida talle meeldib teha;	Mina
- teab, mille poolest sarnanevad ja eristuvad sugupooled;	Mina. Minu erinevused teistest inimestest ja sarnasused nendega. Iga inimese väärtus.
- nimetab, mille poolest ta sarnaneb teistega ja erineb teistest;	Bioloogiline ja sotsiaalne sugu Viisakas käitumine.
- väärtustab iseennast ja teisi;	Mina ja tervis
- mõistab viisaka käitumise vajalikkust;	Tervis. Terve ja haige inimene. Tervise eest hooldamine. Ravimid.

<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: mitmekesine toitumine, uni ja puhkus ning liikumine; - eristab vaimset ja füüsilist tervist; - kirjeldab olukordi ja toob näiteid, kuidas keelduda ja hoiduda tegevusest, mis kahjustab tema tervist; - nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral; - väärtustab tervislikku eluviisi; - kirjeldab, mille poolest perekonnad; erinevad ja sarnanevad; - väärtustab üksteise abistamist ja arvestamist peres; - teab oma kohustusi peres; - selgitab lähemaid sugulussuhteid; - kirjeldab pereliikmete erinevaid rolle kodus; - teab inimeste erinevaid töid ja töökohti; - kirjeldab ja eristab võimalusi, kuidas abistada pereliikmeid kodustes töödes; - jutustab oma pere traditsioonidest; - oskab tänaval käituda ning ületada sõiduteed ohutult; - kirjeldab ohtlikke kohti ja olukordi kooliteel ja koduümbruses ning valib ohutu tee sihtpunkti; - väärtustab toetavaid peresuhteid ja kodu; - eristab, mis on aja kulg ja seis; - oskab koostada oma päevakava väärtustades aktiivset vaba aja veetmist; - väärtustab oma tegevusi, mis on positiivsete tunnete tekkimise allikaks; - selgitab asjade väärtust; - oskab eristada oma ja võõrast asja ning mõistab, et võõrast asja ei tohi loata võtta; - väärtustab ausust asjade jagamisel; - tunneb ära Eesti Vabariigi lipu ja vapi; 	<p>Tervislik eluviis: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus ning liikumine ja sport. Abi saamise võimalused. Esmaabi.</p> <p>Mina ja minu pere</p> <p>Kodu. Koduarmastus. Perekond. Erinevad pered. Vanavanemad ja teised sugulased.</p> <p>Pereliikmete tegevus ja rollid. Vanemate ja teiste inimeste töö. Kodused tööd.</p> <p>Abivalmidus, kohuse-ja vastutustunne. Kodu traditsioonid.</p> <p>Koduümbrus. Naabrid ja naabruskond.</p> <p>Võõras ümbrus ja võõraga kaasaminek. Ohud kodus ja koduümbruses.</p> <p>Mina: Aeg ja asjad</p> <p>Aeg. Aja planeerimine. Oma tegevuse kavandamine. Täpsus, lubadused, vastutus.</p> <p>Minu oma, tema oma, meie oma. Asja väärtus ja hind. Asjade väärtus teiste väärtuste seas.</p> <p>Mina ja kodumaa</p> <p>Eesti – minu kodumaa. Kodukoht. Eesti rikkus. Rahvakalendri tähtpäevad</p>
---	--

<ul style="list-style-type: none"> - oskab nimetada Eesti Vabariigi pealinna, sünnipäeva ja presidenti; - leiab Euroopa kaardilt Eesti ning Eesti kaardilt kodukoha; - tunneb kodukoha sümbolikat; - nimetab oma kodukoha tuntud inimesi ja paiku ning väärtustab kodukohta; - kirjeldab mardi- ja kadripäeva, jõulude ning lihavõttepühade rahvakombeid; - väärtustab Eestit, oma kodumaad. 	
--	--

3. klass

3. klassi lõpetaja õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus
<ul style="list-style-type: none"> - väärtustab igäihe individuaalsust seoses välimuse, huvide ja tugevustega; - väärtustab inimese õigust olla erinev; - selgitab endasse positiivse suhtumise tähtsust; - nimetab enda õigusi ja kohustusi; - teab, et inimeste õigustega kaasnevad kohustused; - kirjeldab seoseid tervise hoidmise viiside vahel: toitumine, uni ja liikumine; - eristab vaimset ja füüsilist tervist; - kirjeldab olukordi ja toob näiteid, kuidas keelduda ja hoiduda tegevusest, mis kahjustab tema tervist; - nimetab, kelle poole pöörduda erinevate murede korral; - väärtustab tervislikku eluviisi; - nimetab inimese eluks olulisi vajadusi ja võrdle võrdleb enda vajadusi teiste omadega; - kirjeldab omadusi, mis peavad olema heal sõbral, hindab ennast nende omaduste järgi; - väärtustab sõprust; - teab, kuidas olla hea kaaslane ning kuidas teha koostööd; 	<p>Mina</p> <p>Mina. Igäihe individuaalsus ja väärtuslikkus.</p> <p>Mina ja endasse suhtumine.</p> <p>Lapse õigused ja kohustused.</p> <p>Mina ja tervis</p> <p>Vaimne ja füüsiline tervis. Tervislik eluviis.</p> <p>Ohud tervisele ja toimetulek olukorras.</p> <p>Mina ja meie</p> <p>Minu ja teiste vajadused. Sõbrad ja sõpruse hoidmine. Sallivus. Üksteise eest hoolitsemine ja teiste abistamine.</p> <p>Ausus ja õiglus. Leppimine. Vabandamine.</p> <p>Oma muredest rääkimine ja tunnete väljendamine.</p> <p>Oskus panna end teise inimese olukorda.</p> <p>Keeldumine kahjulikust tegevusest.</p> <p>Minu hea ja halb käitumine.</p> <p>Südametunnistus. Käitumisreeglid. Minu käitumise mõju ja tagajärjed.</p> <p>Liiklusreeglid. Mäng ja töö. Õppimine.</p> <p>Kohustetunne ja vastutus. Meeskonnatöö.</p> <p>Tööjaotus.</p> <p>Mina: teave ja asjad</p> <p>Teave ja teabeallikad ning nende kasutamine.</p>

<ul style="list-style-type: none"> - eristab enda head ja halba käitumist; - kirjeldab oma käitumise tagajärgi ning annab neile hinnangu; - väärtustab leppimise ja vabandamise tähtsust inimsuhetes; - nimetab ja kirjeldab inimeste erinevaid tundeid ning toob näiteid olukordadest, kus needtekivad, ja leiab erinevaid viise nendega toimetulekuks; - demonstreerib õpitu olukorras, kuidas keelduda ennastkahjustavast tegevusest; - teab abi saamise võimalusi kiusamise ja vägivaldiga korral; - mõistab, et kiusamine ja vägivald ei ole aktsepteeritud ja lubatud käitumine; - kirjeldab oma sõnadega, mida tähendavad vastutustundlikkus ja südametunnistus; - väärtustab üksteise eest hoolitsemist ja üksteise abistamist; - kirjeldab oma tegevuse planeerimist nädalas, väärtustades vastutust; - nimetab üldtunnustatud käitumisreegleid ja põhjendab nende vajalikkust; - teab liiklusreegleid, mis tagavad tema turvalisuse, ning kirjeldab, kuidas käituda liikluses turvaliselt; - eristab tööd ja mängu; - selgitab enda õppimise eesmärgid ning toob näiteid, kuidas õppimine aitab igapäevaelus paremini hakkama saada; - teab tegureid, mis soodustavad või takistavad keskendumist õppimisel; - kirjeldab eri meeltega tajutavaid teabeallikaid; - selgitab, kuidas reklaamid võivad mõjutada inimeste käitumist ja otsuseid ning turvalist käitumist meediakeskkonnas; 	<p>Reklaami mõju. Turvaline käitumine meediakeskkonnas.</p> <p>Raha. Raha teenimine, kulutamine ja laenamine. Vastutus. Oma kulutuste planeerimine.</p> <p>Mina ja kodumaa</p> <p>Küla, vald, linn, maakond. Eesti teiste riikide seas. Naabერიigid.</p> <p>Eesti Vabariigi ja kodukoha sümboolid.</p> <p>Erinevate rahvaste tavad ja kombed. Sallivus.</p>
---	---

<ul style="list-style-type: none"> - teab, et raha eest saab osta asju ja teenuseid ning et raha teenitakse tööga; - mõistab oma vastutust asjade hoidmisel ja laenamisel; - selgitab, milleks kasutatakse raha ning mis on raha teenimine, hoidmine, kulutamine ja laenamine; - kirjeldab, milliseid vajadusi tuleb arvestada taskuraha kulutades ja säästes selgitab skeemi järgi haldusüksuste seoseid oma kodukohas; - leiab Euroopa kaardilt Eesti ja tema naaberriigid; - nimetab Eesti rahvuslikke ja riiklikke sümboleid; - kirjeldab Eestis elavate rahvuste tavasid ja kombeid ning austab neid; - väärtustab oma kodumaad. 	
---	--

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- oskab kirjeldada, kuidas oma tervise eest hoolitseda;
- teab, mis on ennastkahjustav käitumine;
- oskab ohuolukorras abi kutsuda;
- teab, mis on perekond, kodu, kodukoht, kodumaa, riik;
- teab kodukoha ja Eesti riigi tuntud inimesi;
- tunneb Eesti riigi sümboleid ja lähemaid naaberriike;
- teab kõlbelise käitumise norme ja käitumisreegleid;
- oskab suhelda ja käituda, teistega arvestada;
- teab, mis on ausus, õiglus, kohustused ja vastutustunne;
- oskab teha koostööd, suhelda ja teistega arvestada;
- oskab anda hinnangut oma tegevusele;
- oskab planeerida oma aega ja tegevusi;
- oskab hinnata asjade ja raha väärtust;
- saab aru, et inimesed, nende arvamused, hinnangud ja väärtused on erinevad;
- mõistab oma õigust jääda eriarvamusele ja keelduda ühistegevusest, kui see on

ennastkahjustava iseloomuga;

- oskab leida vajalikku infot erinevatest teabeallikatest.

Lõimumine

Sotsiaalainete õppimisel areneb õpilastel lugemise, kirjutamise, teksti mõistmise ning suulise ja kirjaliku teksti loomise oskus ehk emakeelepädevus.

Matemaatikapädevuse kujunemist toetab inimeseõpetus eelkõige uurimusliku õppe kaudu, arendades loovat ja kriitilist mõtlemist. Uurimuslikus õppes on oluline koht andmete analüüsil ja tõlgendamisel, tulemuste esitamisel tabelite, graafikute ja diagrammidena. Oluline on lapsel oskus planeerida oma aega ja tegevusi kavandada.

Kunstipädevuse kujunemist toetavad uurimistulemuste vormistamine, esitluste tegemine, näitustel käimine, erinevate kunstiteoste loomine.

Inimeseõpetuses kasutatavad teemad ja õpioskused on igapäevaselt lõimunud teiste õppeainetega: eesti keel (suuline keelekasutus tekstide mõistmine); muusikaõpetus (vastavateemalised laulud); tööõpetus (kodundus, hubane kodu kui perele oluline väärtus, laua katmine, kaunistamine ja koristamine), matemaatika (ajauhikud, ajauhikute seosed, kell ja kalender, kaalumise, mõõtmine); loodusõpetus (inimese välisehituse kirjeldus); kehaline kasvatus (liikumise vajalikkus ja mõju inimesele, toiduvajadus sõltuvalt kehalisest aktiivsusest); (Eesti traditsioonilised laulumängud ja pärimustantsud), muusikaõpetus (eesti rahvalaulud ja rahvapillid, traditsioonilised eesti laulumängud ja pärimustantsud).

Mitmed teemad, mida usuõpetuses käsitletakse, haakuvad inimeseõpetusega. Nii klassijuhataja kui ka nende ainete õpetajatega tehtav koostöö rikastab vastastikku ning on heade suhete aluseks. Usuõpetusel on inimeseõpetuses käsitletavate teemade kohta oma kindel nišš. Näiteks käsitletakse inimõigusi 3. klassi inimeseõpetuse tundides. Usuõpetuse tund peaks avama inimõigused just usuga seotud aspektidest (õigus uskuda ja mitte uskuda, õigus oma usku vahetada jne). Samuti on omavahel tihedas seoses inimeseõpetus ning meedia- ja kommunikatsiooniõpetus, kuna käsitlevad sarnaseid teemasid erineva vaatenurga alt.

Inimeseõpetuse ainekava II kooliastmes

Tartu Luterlik Peetri Kool

Aine üldkirjeldus

Inimeseõpetus toetab õpilase toimetulekut eakaaslaste hulgas, peres, kogukonnas ja ühiskonnas ning aitab õpilasel kujuneda sotsiaalselt küpseks ja teovõimeliseks isiksuseks. Aine üldeesmärk on aidata kaasa õpilase sotsiaalses elus vajalike toimetulekuoskuste arengule, mille elluviimiseks kujundatakse õpilases terviklikku isiksust, sotsiaalset kompetentsust, terviseteadlikkust ja ausust, hoolivust, vastutustunnet ning õiglust. Väärtuskasvatus ja hoiakute kujundamine toimub vaimses õpikeskkonnas üksteist mõistvas õhkkonnas ning on suunatud õpilaste positiivse mõtlemise arendamisele oma arengu- ja toimetulekuvõimaluste üle. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seonduvalt.

Vastavalt kooli õppekavale kasutatakse II ja III kooliastmes lõimitud aineõpetust. Ainetevahelise lõimingu aluseks on kooli väärtuskasvatus. Lõimingu teemaks on igakuine fookusväärtus, millest lähtuvalt koostatakse klassidele aineõpetajate ja kooli juhtkonna poolt lõimingu trimestrikava. Trimestrikava täitmist arutatakse igakuistel aineõpetajate koosolekutel. Väärtuspõhiselt lõimitud aineõpetuse eesmärgiks on õpetada lapsi seostama erinevaid teadmisi, oskusi ja väärtusi üksteist toetavalt.

Inimeseõpetuse tundide arv nädalas: 5. klassis – 1 tund, 6. klassis – 1 tund.

Õppe- ja kasvatusesmärgid

Inimeseõpetuse õppeaines õpilane:

- 1) väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;
- 2) väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;
- 3) kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;
- 4) kirjeldab, millised kehalised ja emotsionaalsed muutused toimuvad murdeas;
- 5) kirjeldab enesehinnangu parandamise ning enesekontrolli tegemise võimalusi ja tähtsust igapäevasuhtes, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teistega arvestada;
- 6) kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahenduse viise; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda;
- 7) väärtustab tervist ja tervislikku eluviisi ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;
- 8) teab, kuidas toimida ohuolukorras ning oskab õpituatsioonis abi kutsuda;

9) kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tugevdavad tervist.

Õpitulemused ja -sisu

5. klass

5. klassi õpilase õpitulemused	Õppesisu ja -tegevused
Tervis <ul style="list-style-type: none">- kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtuvalt;- teab enda põhilisi tervisenäitajaid ning oskab mõõta ja hinnata kehakaalu, kehapikkust, kehatemperatuuri ning pulsisagedust;- nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele;- kirjeldab üldisi stressi tunnuseid ja stressiga toimetuleku võimalusi.	Tervis <ul style="list-style-type: none">- tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis;- tervisenäitajad. Tervist mõjutavad tegurid;- tervist tugevdavad ja kahjustavad tegevused;- hea ja halb stress. Keha reaktsioonid stressile. Pingete maandamise võimalused.
Tervislik eluviis <ul style="list-style-type: none">- oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus;- kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid;- teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid;- oskab plaanida oma päevakava, lähtudes tervislikueluviisi komponentidest;- väärtustab tervislikku eluviisi.	Tervislik eluviis <ul style="list-style-type: none">- tervisliku eluviisi komponendid;- tervislik toitumine. Tervisliku toitumise põhimõtted. Toitumist mõjutavad tegurid;- kehalise aktiivsuse vormid ja põhimõtted;- päevakava ning töö ja puhkuse vaheldumine. Uni ja selle mõju tervisele.- elurütmi kaudu ülevaade oma eluviisi tervislikkusest.
Murdeiga ja kehalised muutused <ul style="list-style-type: none">- kirjeldab murdeiga inimese elukaare osana ning murdeas toimuvaid muutusi seoses keha ning tunnetega;- on teadlik oma kehalistest muutustest ja teab, kuidas oma keha eest hoolitseda;	Murdeiga ja kehalised muutused <ul style="list-style-type: none">- murdeiga inimese elukaares. Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeas;- suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine;

<ul style="list-style-type: none"> - teab, et murdeiga on varieeruv ning igapähele on oma arengutempo; - teab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega. - teab, et on inimesena väärtuslik ja tal on õigus turvalisele arengule. 	<ul style="list-style-type: none"> - kehaliste muutuste erinev tempo murdeas; - suguline küpsus ja soojätkamine;
<p>Turvalisus ja riskikäitumine</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid; - selgitab, miks on liikluseeskiri kohustuslik kõigile, ning kirjeldab, kuidas seda järgida; - teab, et õnnetuse korral ei tohi enda elu ohtu seada ning oskab abi kutsuda; - demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi tubaka, alkoholi ning teiste uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetus, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus; - kirjeldab tubaka, alkoholi ja teiste uimastite tarbimise kahjulikku mõju tervisele; - väärtustab turvalisust ja ohutut käitumist. 	<p>Turvalisus ja riskikäitumine</p> <ul style="list-style-type: none"> - turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues; - liikluseeskiri; - enda säästmise õnnetuse korral ja abi kutsumine; - tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused uimastitega seotud situatsioonides. Valikud ja vastutus seoses uimastitega. Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seonduvad riskid tervisele.
<p>Haigused ja esmaabi</p> <ul style="list-style-type: none"> - oskab kirjeldada, kuidas hoida ära levinumaid nakkus- ja mittenakkushaigusi; - teab, mis on HIV ja AIDS ning kuidas ennast kaitsta HIViga nakatumise eest; - kirjeldab, kuidas hoida ära õnnetusjuhtumeid ning kuidas ennast ja teisi abistada õnnetusjuhtumite korral; - teab, kuidas ohuolukorras turvaliselt käituda ja abi kutsuda ning demonstreerib 	<p>Haigused ja esmaabi</p> <ul style="list-style-type: none"> - levinumad laste ja noorte haigused. Nakkus- ja mittenakkushaigused; Haigustest hoidumine. - HIV, selle levikuteed ja sellest hoidumise võimalused. AIDS; - käitumine õnnetusjuhtumite korral; - esmaabi põhimõtted; esmaabi erinevates

<p>õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid (nt kõhuvalu, külmumine, luumurd, minestamine, nihestus, peapõrutus, palavik, päikesepiste jm);</p> <p>- nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid kasutada.</p>	<p>olukordades.</p>
<p>Keskkond ja tervis</p> <p>- kirjeldab tervislikku elukeskkonda, lähtudes oma kodukoha loodus- ja tehiskeskkonnast;</p> <p>- toob näiteid tegurite kohta, mis mõjutavad elukeskkonna turvalisust ja tervislikkust;</p> <p>- kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele.</p>	<p>Keskkond ja tervis</p> <p>- tervislik elukeskkond. Tervis heaolu tagajana;</p> <p>- tervislik õpikeskkond.</p>

6. klass

6. klassi õpilase õpitulemused	Õppesisu ja -tegevused
<p>Mina ja suhtlemine</p> <p>- analüüsib enda iseloomujooni ja -omadusi, väärtustades endas positiivset;</p> <p>- mõistab enesehinnangut mõjutavaid tegureid ja enesehinnangu kujunemist;</p> <p>- mõistab enesekontrolli olemust ning demonstreerib õpituatsioonis oma käitumise kontrolli.</p>	<p>Mina ja suhtlemine</p> <p>- enesesse uskumine;</p> <p>- enesehinnang ja eneseanalüüs;</p> <p>- enesekontroll. Oma väärtuste selgitamine.</p>
<p>Suhtlemine teistega</p> <p>- teab suhtlemise olemust ning väärtustab tõhusate suhtlusoskuste vajalikkust;</p> <p>- kirjeldab erinevaid mitteverbaalseid suhtlusvahendeid ning nende mõju verbaalsele suhtlemisele;</p> <p>- demonstreerib õpituatsioonis aktiivse kuulamise jt tõhusa suhtlemise võtteid;</p> <p>- mõistab eneseavamise mõju suhtlemisele ning demonstreerib õpituatsioonis, kuidas oma tundeid empaatiliselt ja suhteid</p>	<p>Suhtlemine teistega</p> <p>- suhtlemise komponendid;</p> <p>- verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine;</p> <p>- aktiivne kuulamine.</p> <p>- tunnete väljendamine. Eneseavamine;</p>

<p>tugevdavalt väljendada;</p> <ul style="list-style-type: none"> - teadvustab eelarvamuste mõju suhtlemisele ja toob näiteid eelarvamuste mõju kohta igapäevasuhtluses; - eristab ning kirjeldab kehtestavat, agressiivset ja alistuvat käitumist ning mõistab nende käitumiste mõju suhetele; - teab, et ei ütlemine on oma õiguste eest seismine ning demonstreerib õpitu olukorras kehtestava käitumise võtteid. 	<ul style="list-style-type: none"> - eelarvamused; - kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine; - ei ütlemine ennast ja teisi kahjustava käitumise puhul.
<p>Suhted teistega</p> <ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab tõhusate sotsiaalsete oskuste (üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemise) toimimist igapäevaelus; - oskab abi pakkuda ning teistelt abi vastu võtta; - väärtustab hoolivust, sallivust, koostööd ja üksteise abistamist; - demonstreerib õpitu olukorras oskust näha olukorda teise isiku vaatenurgast ning väärtustab empaatilist suhtlemist; - väärtustab sõprust kui vastastikuse usalduse ja toetuse allikat; - kirjeldab kaaslaste mõju ja survet otsustele, mõistab otsuste tagajärgi; - mõistab isiku iseärasusi, teadvustab soolisi erinevusi ja inimeste erivajadusi; 	<p>Suhted teistega</p> <ul style="list-style-type: none"> - tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine; - abi pakkuja ja vastuvõtja roll; - hoolivus. Sallivus enda ja teiste vastu; - empaatia; - sõprussuhted. Usaldus suhetes; - kaaslaste mõju ja surve. Vastutus suhetes; - erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikute iseärasused. Soolised erinevused. Erivajadustega inimesed;
<p>Otsustamine ja konfliktid ning probleemilahendus</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab probleemide erinevaid lahendusviise ja oskab neid õpitu olukorras kasutada; 	<p>Otsustamine ja konfliktid ning probleemilahendus</p> <ul style="list-style-type: none"> - otsustamine ja probleemide lahendamine;

<ul style="list-style-type: none"> - kirjeldab erinevate lahendusviiside puudusi ja eeliseid ning mõistab nende tagajärgi; - selgitab ja kirjeldab eri situatsioonidesse sobiva parima käitumisviisi valikut; - selgitab konflikti häid ja halbu külgi ning konflikte kui osa elust; - teab konfliktide lahendamise tõhusaid viise ja demonstreerib neid õpituatsioonid. 	<ul style="list-style-type: none"> - erinevate käitumisviiside leidmine probleeme lahendades; - tagajärgede arvestamine probleemilahenduses. Vastutus otsustamisel; - konfliktide olemus ja põhjused; - tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed.
<p>Positiivne mõtlemine</p> <ul style="list-style-type: none"> - väärtustab positiivset mõtlemist; - nimetab ja väärtustab enda ning teiste positiivseid omadusi. 	<p>Positiivne mõtlemine</p> <ul style="list-style-type: none"> - positiivne mõtlemine; - positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.

Hindamine

Inimeseõpetuses tähendab hindamine konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist, kusjuures põhiohk on õpilase arengu toetamisel, seejuures pakkudes võimalusi enesehindamiseks ja kaaslastele toetava tagasiside andmiseks. Aineteadmiste ja -oskuste kõrval antakse kujundavat tagasisidet ka väärtuste ning hoiakute kohta. Väärtuste ja hoiakute hindamist võimaldavad rollimängud, juhtumianalüüsid, rühmatöö ja praktilised tööd, kus hinnatakse mh plaanimise, tõlgendamise, järeldamise, põhjendamise ja tulemuste esitamise oskust. Teemapõhisest lõimingust lähtuvalt hinnatakse ühe teemaperioodi lõppedes kõigi ainete ühist õpitulemust või praktilist tööd.